

Inka Hopsu vihr ym.

Kirjallinen kysymys valtioneuvoston viestinnän keskittämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Valtioneuvoston kanslia (VNK) on 21. elokuuta 2025 asettanut hankkeen, jonka tehtävänä on valmistella valtioneuvoston ja sen ministeriöiden viestinnän tehtävien kokoamista yhdelle viestintäosastolle VNK:n alle. Valmisteltu muutos on monessa suhteessa merkittävä, sillä viranomaisten sekä valtioneuvoston jäsenten laadukas viestintä on demokratian peruskiviä. Valtionhallinnon säästöt viestinnästä ovat säästöjä kansalaisten, kansalaisyhteiskunnan sekä median tiedonsaantioikeuksista.

Valtionhallinnon rakenteelliset uudistukset eivät vaikuta vain rakenteisiin ja taloudellisiin kustannuksiin, vaan niillä on aina vaikutuksia myös suomalaisen demokratian ja oikeusvaltion tilaan. Suomessa viranomaiset ja valtionhallinto viestivät poikkeuksellisen laajasti kansalaisille. Mahdollisuudet saada tietoa valtionhallinnon ja valtioneuvoston toiminnasta ovat keskeisiä myöskin kansalaisyhteiskunnan toiminnalle sekä median kyvyille valvoa poliittisesti valittuja päättäjiä.

Ruotsissa on tehty arviointia (Karl Magnus Johansson, 2022) valtionhallinnon viestinnän keskittämisen vaikutuksista vuosina 2006—2022. Uudistuksen havaittiin heikentäneen valtionhallinnon viestinnän avoimuutta sekä asettanut etenkin median näkökulmasta pääministerin kanslian ongelmalliseen portinvartija-asemaan.

Ruotsin vastaava keskittämishanke ei koskenut ulkoasianhallinnon viestintää, jonka erityisasemaa perusteltiin ulko- ja turvallisuuspoliittisen viestinnän saamalla kansainvälisellä huomiolla. Ulkopoliittinen viestintä on myös ulkopoliittinen toimi. Tämäkin näkökulma tulisi uudistuksessa huomioida ja sen vaikutukset arvioida.

Viestinnän keskittäminen pois ministeriöistä suoraan pääministerin johtamaan valtioneuvoston kansliaan herättää kysymyksiä siitä, miten uudistus kaventaa viranhaltijoiden sekä eri valtioneuvoston jäsenten mahdollisuuksia vaikuttaa oman hallinnonalansa viestintään.

Viestintä ei ole pelkkä tukitoiminto, vaan sen tekeminen edellyttää perinpohjaista eri hallinnonalojen tuntemusta ja osaamista. Ei ole täysin itsestäänselvää, että tarve eri hallinnonaloja tunteville viestinnän ammattilaisille vähenisi toimintojen keskittämisen myötä ja näin ollen ilmeisiä taloudellisia säästöjä uudistuksessa on vaikea tunnistaa. Nämä vaikutukset olisi arvioitava erittäin tarkasti.

Kirjallinen kysymys KK 287/2025 vp

Hankkeen aikataulu on poikkeuksellisen tiukka, valmisteluaikaa työryhmälle on annettu vain lokakuun 2025 loppuun ja muutoksen olisi tarkoitus astua voimaan jo vuonna 2026. Merkittävää hallinnon uudelleenjärjestelyä ei voida tehdä huolellisesti näin lyhyellä aikataululla etenkin, kun osana uudistusta tulisi pystyä perusteellisesti arvioimaan vaikutuksia paitsi resursseihin, myös kansalaisten, kansalaisyhteiskunnan sekä median tiedonsaantioikeuksiin.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten uudistuksessa arvioidaan ja varmistetaan se, että kansalaisten, kansalaisyhteiskunnan tai median tiedonsaantioikeudet eivät heikkene,

miten uudistuksessa huomioidaan ulko- ja turvallisuuspoliittiseen viestintään liittyvät herkkyydet sekä

miten uudistuksessa varmistetaan se, että valtioneuvoston jäsenillä sekä ministeriöiden virkajohdolla säilyy tosiasiallinen mahdollisuus johtaa oman ministeriönsä viestintää?

Helsingissä 21.9.2025

Inka Hopsu vihr
Atte Harjanne vihr
Timo Harakka sd
Lotta Hamari sd
Miapetra Kumpula-Natri sd